

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX.

Celovec, petek, 17. januar 1975

Štev. 3 (1693)

Neodgovorno hujskanje

Med najbolj podle oblike hujskanja proti naši narodnosti skupnosti na Koroškem že od nekdanj spadajo poskusi nesramnega podtikavanja neobjektivnosti do ožje koroške in širše avstrijske domovine. Izredno pestra je paleta najrazličnejših namigavanj, obrekovanj in očitkov, vsem pa je skupno eno: napraviti v javnosti in med večinskim narodom vtis, kakor da so koroški Slovenci tisti, ki ogrožajo mir v deželi, ki so proti nedeljivosti Koroške in proti neodvisnosti Avstrije. Prav tako pa sodijo v ta okvir tudi gesla o ogroženih mejah, o nevarnosti slovenizacije Koroške, o prastrahu in o posiljevanju nemško govoreče večine, čemur vsemu da so krivi Slovenci.

Hujskačem v znanih nacionalističnih organizacijah služi uporaba tega besednjaka kot dokaz upravičenosti njihovega obstoja. Toda žal se takih nizkotnih metod poslužujejo tudi odgovorni predstavniki političnega življenja. Kam sicer naj bi uvrstili „poziv“ predsednika koroške ÖVP Bacherja, ki je na konferenci funkcionarjev v Beljaku letošnji volilni boj takole usmeril: „Najmanj, kar lahko pričakujemo od sodržavljanov, ki se priznavajo k slovenski narodnosti, predosem pa od njihovih voditeljev, je odkriti „da“ za nedeljivo Koroško in za svobodo Avstrije.“

„Ta „podtalni“ očitke neobjektivnosti prihaja iz ust človeka, ki je predsednik druge najmočnejše stranke in hkrati namestnik deželnega glavarja — vsekakor osebnost, ki bi se morala zavedati odgovornosti za izjave, ki jih podaja v javnosti. S to izjavo pa se je Bacher znašel povsem na liniji Heimattiensta, ki prav tako vedno znova zahteva lojalnostno izjavo koroških Slovencev in njihovih vodstev: tistega Heimattiensta, ki je objavil članek z genocidno zamisljivo „dokončne rešitve“ koroškega vprašanja v Ruf der Heimat leta 1970 in dopustil hujskaški izpad proti slovenski gimnaziji na lanskem zborovanju KHD.

Sicer pa očitati manjšini neloyalnost, ker se obrača za pomoč na matični narod in na mednarodno javnost, pomeni postavljati stvari na glavo. Kajti če bi bilo vprašanje pravično urejeno znotraj države, gotovo ne bi bilo potrebno iskati podpore zunaj njenih meja. V ostalem pa je v današnjem svetu splošno priznana pravica, da se manjšina povezuje s svojim matičnim narodom in da se — če doma ne najde razumevanja — obrne tudi na mednarodne forume; evropska deklaracija o človekovih pravicah zagotavlja to možnost celo posamezniku, toliko bolj mora imeti to pravico narodna skupnost.

To bi moral vedeti tudi deželni glavar Wagner, ko govori, da bi morali imeti vsi pred seboj predvsem interese koroške in ne toliko sosednih dežel. Ne vemo, kaj je pri tem točno mislil, nedvomno pa sta v posebnem interesu naše dežele in njenih prebivalcev ne glede na narodno pripadnost ali politično prepričanje mirno sožitje in enakopravno sodelovanje. Kdor se bori za pravice manjšine in za njeno resnično enakopravnost, se dejansko bori za mir v deželi in s tem za interese Koroške.

Koroški Slovenci se vsekakor ne bomo pustili ustrahovati v našem upravičenem boju — ne od tistih, ki nam javno grozijo in nas dejansko napadajo; pa tudi ne od onih, ki nam skušajo „po ovinkih“ podtikavati nečastna dejanja, da bi tako zastrupili odnose med obema narodoma in onemogočili pravično rešitev naših življenjskih vprašanj.

Ne vmešavanje marveč legitimni interesi

Izvršni svet SR Slovenije ostro zavrnil tendenciozne izjave deželnega glavarja Wagnerja

Očitna „preusmeritev“ v manjšinski politiki, ki jo je čedalje bolj opaziti tudi pri SPO, je v zadnjem času privedla že tako daleč, da se k nestvarnim in tendencioznim izjavam, pa celo k neodgovornim izpadom zatekajo tudi visoki in najvišji predstavniki dežele. Zgovoren primer takega „spodrsllajaja“ je bil govor deželnega glavarja Wagnerja, ki ga je le-ta imel na pragu novega leta v radiu, kjer je v zvezi z manjšinskim vprašanjem ostro napadel Slovenijo zaradi njenega upravičenega in legitimnega zanimanja za usodo in položaj svojih rojakov v Avstriji. To je v Sloveniji razumljivo privedlo do odločne reakcije ter je sekretariat za informacije v tej zvezi objavil naslednjo izjavo izvršnega sveta skupščine SR Slovenije.

V posebni novoletni oddaji radia Celovec z dne 29. 12. 1974 je deželni glavar Koroške g. Wagner govoril tudi o sodelovanju in odnosih z Jugoslavijo in SR Slovenijo, in sicer v duhu, ki ne samo da ni v skladu z željami za dobrososedske odnose, temveč poskuša te odnose tolmačiti na tendenciozen in popačen način.

Deželni glavar Wagner je ob tej priložnosti dejal, češ da „v sosednji Sloveniji govorijo o problemih, ki jih ne poznajo ali jih nočejo poznati ali pa prihaja mimo poznavnaja do izjav, ki ne ustrezajo dejanskemu stanju“. Te besede so bile izrečene potem, ko je glavar Wagner sam apeliral, da se „nekateri stvari s področja manjšinske politike imenujejo s pravim imenom“, in to izjavo dopolnil s tem, da je „dobra sosedska politika možna samo takrat, če so se sosedje pripravljeno odpovedati vmešavanju v notranje državne zadeve sosedov“.

V zvezi s to izjavo je potrebno poudariti:

Interes slovenskega naroda, to je SR Slovenije in s tem tudi Jugoslavije za položaj, življenjske pogoje in pravice Slovencev, ki žive v Avstriji na Koroškem in Štajerskem, kakor tudi gradiščanskih Hrvatov, je legitimni interes, ki temelji mimo drugega tudi na določilih državne pogodbe, s katero je obnovljena republika Avstrija, in torej ne pomeni nikakršno vmešavanje v notranje zadeve sosedne države.

Po vsem, kar se dogaja zadnja leta na Koroškem, ko se ignorirajo upravičene zahteve slovenske narodnostne skupnosti, izražene v nešteti spomenicah, izjavah in drugih dokumentih njenih predstavnikov, po tem ko se istočasno dopuščajo divjanje heimatdienstovskih in drugih žovinstičnih in neonacističnih krogov, ki so med drugim vse doslej onemogočali izvršitev določb državne pogodbe glede manjšinskih pravic in celo avstrijskega zakona o dvojezičnih napisih na Koroškem, je skrajno nalivna in neodgovorna trditev, da v Sloveniji

„govorijo o problemih, ki jih ne poznajo ali nočejo poznati“.

Vsakomur mora biti jasno, katere je lista stran, ki je gluha in noče spoznati in upoštevati zahteve svojih državljanov slovenske narodnosti, rojenih na Koroškem.

Se posebno pozornost vzbujajo način, kako deželni glavar Koroške podtika uradnim organom SR Slovenije odgovornost za poslabšanje odnosov, pri tem pa naj bi še vedno lahko govorili o „relativno dobrih sosedskih odnosih med bivalci Slovenije in Koroške“. Iz take trditve izhaja, da v Sloveniji obstojajo različna stališča in ocene glede dogajanj na Koroškem in v Avstriji, kar je v popolnem nasprotju z dejanskim stanjem.

Izraziti moramo obžalovanje, ker je deželni glavar sosednje Koroške zlorabil oddajo, katere namen je bilo poglobljanje, razumevanje in sodelovanje treh sosednjih dežel. Namesto tega pa vsebuje izjava dezinformacije in zlonamerne tendencioznosti, s katerimi nastopa

današnja uradna avstrijska politika napram Jugoslaviji.

Zaradi takšnih odnosov, o katerih pričajo tudi konkretne navedbe jugoslovanske note Avstriji z dne 29. oktobra 1974, se ob novem letu predsednik izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc ni odzval vabilu celovških radia. Menil je, da takšne priložnosti niso primerne za polemike z avstrijskim tiskom in stališči avstrijske vlade.

Ugotavljamo, da stališča g. Wagnerja ne dajejo osnove za dialog, niti ne kažejo na takšno pripravljenost. Povsem razumljivo je, da osnovo za konstruktiven dialog, kakor tudi za dobrososedske odnose lahko predstavlja edinole izvrševanje avstrijskih obveznosti iz določil avstrijske državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentov. O tem pa g. Wagner ni spregovoril niti besede.

Toliko izjava izvršnega sveta Slovenije.

Kako upravičena in kako pravil-

Grožnja s silo

Ameriški predsednik Ford je te dni govoril o gospodarskem položaju svoje dežele in njegova ocena je bila vse drugo kot razveseljiva. Današnji gospodarski položaj Amerike namreč velja za eno najresnejših kriz novejšje zgodovine.

Predsednik Ford pa je te dni — hote ali ne hote — razkril v svoji deželi tudi še drugo krizo: ameriška politika se spet nevarno nagiba v smer odkrite grožnje s silo, po potrebi pa tudi uporaba sile za dosego svojih ciljev.

Ko je ameriški zunanji minister Kissinger prejšnji teden izjavil, da bi Amerika lahko uporabila silo, gotovo ni imel pred očmi le teoretično možnost, kakor je to nekaj dni za njim skušal „popraviti“ predsednik Ford, ko je menil, da Kissinger ni izjavil, da bo Amerika uporabila silo, da bi s tem dosegla spremembo cen nafte, ki prihaja iz Bližnjega vzhoda, temveč da je „možna tudi uporaba sile, če se bo industrijski svet znašel v zanki“. Dovolj konkretnih primerov namreč dokazuje, da odgovorni politiki v Washingtonu prav nič niso izbircni pri uporabi sredstev, kadar stremijo za določeni realizacijami svojih načrtov. In med njimi prav gotovo ne zaostaja Kissinger, o katerem vedno bolj prevladuje mnenje, da se je s svojimi zadnjimi izjavami in diplomatskimi akcijami znašel na najboljšji poti, da povsem zapravi ugled Nobelovega nagajenca za mir.

Da pa se taka politika ne omejuje na grožnje s silo, kaže najnovjši razvoj v Vietnamu, kjer so ameriške „demonstracije zaveznictva“ — ne nazadnje z letalonosilko „Enterprise“ — privedle do tega, da se je težko preizkušana dežela dve leti po pariških sporazumih o premirju spet znašla na pragu novega oboroženega spopada.

na je bila ta izjava, pa je pokazal deželni glavar Wagner sam, ko se je pri svojem odgovoru spejel za tekel k „politični ptiča noja“ (ta praksa skrivanja ali sprenevedanja postaja v avstrijski manjšinski politiki vedno bolj očitna!). Slep in gluha za jasna določila državne pogodbe in za pravice, ki jih ima Jugoslavija kot sopolisnica tega mednarodnega dokumenta, je Sloveniji oziroma Jugoslaviji znova očital vmešavanje v notranje zadeve, hkrati pa se sam precej očitno vmešal v zadeve Jugoslavije, češ da tam ni svobode tiska. Njegov namigavanje na „poskus zadrževanja“ pa je naravnost zlonamerno spriči njegove „jasne govorice“, kajti kot deželni glavar bi moral vedeti, da je v interesu koroškega prebivalstva predvsem mirno sožitje v deželi — to pa je možno seveda le ob dejanski zagotoviti vsestranske enakopravnosti in popolne enakovrednosti obeh narodov.

Dvojezični napis na Tržaškem

V času, ko se na Koroškem oziroma v Avstriji še vedno skušajo z zahtevami po ugotavljanju ali preštevanju manjšine izmikati jasnim določilom državne pogodbe, je vsekakor razveseljiva vest, ki jo je pred nedavnim objavil Primorski dnevnik v Trstu: da so proti koncu lanskega leta na celotnem področju tržaške pokrajine postavili dvojezične italijansko-slovenske smerokaze.

S tem je bilo — kakor piše vodilno glasilo slovenske narodne skupnosti v Italiji — skoro do kraja rešeno vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov na pokrajinskih cestah. Pač pa je še odprto vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov in smerokazov na državnih cestah, ki jih upravlja ustanova ANAS in kjer prihaja tudi do največje zmede, saj se tuji ne znajdejo in ne vedo, katere ceste peljejo v jugoslovansko zaledje Trsta.

Iz poročila Primorskega dnevnika povzemamo, da je pokrajina postavila nad sto dvojezičnih smerokazov na osnovi političnega sporazuma, za katerega uresničitev si je prizadeval odbornik za javna dela Lucijan Volk (slovenski svetovalec, izvoljen na listi socialistične stranke Italije — op. ured.). S tem je bil v praksi izpolnjen vsaj prvi del programa, postavljena pa sta bila dva „sporna“ smerokaza Trieste-Trst, in sicer eden v dolinski in drugi v devinsko-nabrežinski občini. Ravno ta dva napisa naj bi služila kot nekakšen zgled in naznanilo za prihodnost, ko bodo tudi še na preostalih

mestih postavili manjkajoče dvojezične smerokaze.

„Zanimivo je,“ z zadoščanjem ugotavlja Primorski dnevnik, „da okrog postavitve dvojezičnih smerokazov ni bilo v tržaškem pokrajinskem svetu nobene razprave in da proti temu sklepu niso protestirali niti misovski (neofašistični — op. ured.) svetovalci, kar pričča, da gre za stvar, ki jo krajevno prebivalstvo v celoti razume in odobrava. Zato je toliko bolj nujno, da se postavijo dvojezični krajevni napisi in dvojezični smerokazi tudi na državnih cestah.“

Hkrati pa zadnji razvoj kaže, da se v Trstu približuje pozitivnemu zaključku tudi boj za uveljavitev pravice slovenskih odbornikov in svetovalcev, da bi v občinskem in pokrajinskem svetu lahko uporabljali svoj materin jezik. V pokrajinskem svetu je slovenski socialistični svetovalec Volk tozadevno zahtevo utemeljil, češ da ni mogoče v nedogled odlašati uveljavljanja pravice, ki spada med osnovne pravice človekove osebnosti in da ni mogoče pristajati na diskriminacijo, ki temelji edino na fašistični neetiki. Pri tem je mislil še iz fašistične dobe izvirajoči zakon, ki prepoveduje uporabo slovenskega jezika v uradih in pred sodišči. In posebej je opozoril tudi na prakso v okoliških občinah, kjer v občinskih svetih že več let nemoteno uporabljajo slovensčino, „kar pričča o medsebojnem spoštovanju in sodelovanju, ki se je ustvarilo na tržaškem področju med pripadniki obeh narodnosti“.

Tudi avstrijski tisk kritizira neizpolnjevanje državne pogodbe

Spet enkrat smo koroški Slovenci krivi vsega. Hodimo v Slovenijo oziroma Jugoslavijo, kjer „blatimo“ Avstrijo in tako dobavljamo „municijo“ za „neosnovane napade“ proti naši državi. Take in podobne očitke beremo v skoraj vseh tukajšnjih listih ter jih slišimo iz ust ne samo zastopnikov znanih protislovenskih organizacij, marveč tudi v govorih visokih in najvišjih predstavnikov deželne politike.

Vendar pa le nismo samo Slovenci tisti, ki bi opozarjali na dejstvo, da Avstrija še vedno ni izpolnila svojih mednarodnih obveznosti. Na te neizpolnjene dolžnosti v zadnjem času spominja tudi del avstrijskega tiska, in to ne samo komunistični listi (ki so v očeh „pravih“ avstrijskih in še posebej koroških patriotov prav tako „domovini nezvesti“ kot Slovenci), marveč tudi glasila, ki niso obremenjena s takšnimi grehi neljalnosti.

Iz zadnjega časa samo dva taka primera. V neodvisnem kulturno-političnem tedniku „Die Furche“ je znani strokovnjak za manjšinska vprašanja dr. Theodor Veiter objavil uvodnik pod naslovom „Neizpolnjeni člen 7“, kjer obširno komentira trenutno stanje v avstrijsko-jugoslovenskih odnosih, ki je nastalo po izmenjavi diplomatskih not. Uvodoma avtor sicer zavrača nekatere trditve v jugoslovanski noti, kot npr. zahtevo po uveljavitvi pravic tudi za štajerske Slovence in še zlasti očitke zaradi obujanja neonacistične dejavnosti v Avstriji, nato pa jasno in odločno pravi:

Toda sicer ni mogoče trditi, da bi bila jugoslovanska nota v osnovi neresnična. Prav nasprotno, skoraj vse, kar je stvarnih očitkov na račun Avstrije, je resnično. Avstrija členu 7 državne pogodbe na Gradiščanskem sploh ni in na Koroškem v pretežni meri ni izpolnila, pri čemer je za Gradiščansko posebno bridko še to, da avstrijska množična občila skupino Hrvatov, ki iz verskih in strankarsko-političnih vzrokov mislijo, da se ne morejo več priznati za Hrvate, priznavajo kot govornike manjšine, za Koroško pa je z zelo merodajne strani prišla celo zahteva, da je slovensko gimnazijo treba zapreti, ker je v nasprotju z državno pogodbo.

„Torej bi smeli in morali pričakovati,“ poudarja dr. Veiter, „da bo Avstrija v svoji noti sicer zavrnila tiste jugoslovenske očitke, ki so neupravičeni ali so politični žargon, da pa bo v ostalem priznala, da člen 7 v veliki meri še čaka na izpolnitev. Namesto tega pa Avstrija razen zapletene formulacije o koroškem vprašanju krajevnih napisov

in o nevrnjenem arhivskem gradivu sploh nič ne priznava.“

Kako zgrešeno je takšno ravnanje Avstrije, dokazuje dr. Veiter z navajanjem konkretnih primerov nerešenih ali povsem nezadovoljivo rešenih določil člena 7, predvsem glede enakopravnosti manjšinskega jezika v sodstvu in upravi. Nato pa ugotavlja, da si je Avstrija v svojem odgovoru na jugoslovansko noto ter pred mednarodnimi forumi, kot so bili manjšinski seminar OZN v Ohridu, mednarodna manjšinska konferenca v Trstu, zasedanje UNESCO in OZN, prizadevala ustvariti „neresnični vtis“, kot da je člen 7 v celoti izpolnjen in da torej ni znano, kaj naj bi bilo še odprto.

Zato je jugoslovansko zunanje ministrstvo na avstrijsko noto delno vsekakor upravičeno ugotovilo, da kaže Avstrija negativen pristop k tej problematiki, poudarja dr. Veiter in meni, da očitno poslabšanje zunanjepolitične klime, v kateri se je znašla Avstrija, izvira iz resničnih avstrijskih zamud. Nadalje Veiter pravi, da tudi študijska komisija in razni kontaktni komiteji ne morejo prispevati nič pozitivnega, dokler Avstrija ne bo ustvarila pogoje za to, da se bodo narodno zavedni Slovenci in Hrvati lahko počutili kot enakopravni Avstrijci med domovini zvestimi Avstrijci.

„Ker je vendar znano, kakšne skrbi imajo manjšine v Avstriji — namreč skrb za obstoj, ki ga ogroža usmerjena asimilacija — bi moralo vendar uspeli, da bi zavrgli trditve, člen 7 je povsem izpolnjen, celo presežen, kaj pa še hočete!“. Seveda bi k temu morala prispevati tudi množična občila, predvsem avstrijski časopisi. Toda žal danes na primer na Koroškem ni več dnevnika, ki bi imel pogum, da bi sploh še podprl kakršnokoli skromno željo Slovencev.“

Podobno kot dr. Veiter v tedniku „Die Furche“, je Stephan Vajda v reviji „Profil“ prav tako kritično ugotovil, da odgovor avstrijske vlade na jugoslovansko noto ne more spremeniti dejstva, da republika Avstrija ni v celoti izpolnila obveznosti, ki jih

Še vedno je vse kljukasto

Ni dovolj, da venomer ponavljamo različne misli in jih teoretično preobračamo, ni dovolj, da se samo v sredstvih javnega obveščanja skoraj vsak dan sliši — to in ono moramo storiti zato, da bomo pomagali koroškim Slovencem in gradiščanskim Hrvatom, da jih bomo vedno podpirali, da bomo vedno in ob vsaki priliki pripravljeni boriti se za njihov narodnostni obstoj.

Vsak lahko jasno vidi, da to ni dovolj, da niso dovolj opozorila, pa naj bodo še tako resna, da se nekaj premakne v pozitivno smer. Zavedati se moramo, da avstrijska vlada na področju boja za pravice slovenske manjšine na Koroškem v Avstriji doslej ni storila ničesar. Kaj pomaga samo ponavljanje 7. člena, dvojezični napisi, gradnja tega ali onega objekta, ko pa naleti vse skupaj na gluha ušesa. Po drugi strani pa nacionalistični, profašistični elementi vsake tolike časa pripravljajo „veličastna“ udarna zborovanja, v stilu propagatorjev hitlerjevske Nemčije, ki raznemajo strasti šovinističnih elementov in ko vsakemu zavednemu Slovincu močno udarijo v ušesa tiste zloglasne besede „Napravite mi to deželo zopet nemško“. Na najpodležji način vzbujajo pozornost nase, krepijo zavest „domovini zvestih“ celo tako daleč, da sami sebi minirajo različne objekte, čeprav zadolženi za raziskovanje teh „zločinov“ nikakor ne morejo poiskati najmanjših sledi, ki bi lahko odkrile akterje teh izdajalskih postopkov.

Asimilirati, iztrebiti, popolnoma odtujiti jih od matične domovine, to je cilj fašističnih skrajšev, ki jim očitno ni dovolj polom in katastrofa, katero so njim in celemu svetu prinesle „genialne“ zamisli njihovih ideologov iz preteklosti. „Slovenska gimnazija v Celovcu je strup“, to je ena zadnjih parol, ki jo s pridom uporabljajo, kjer se le da. Očitno vidijo pomembno nevarnost v mladi generaciji slovenskih rojakov, ki jim je precej zagodla s svojim odločnim stališčem, da se do kraja bori za uveljavljanje zgodovinskih pravic slovenskega življa na Koroškem. In prav je tako. Toda ali je prav, da pristojni ne ukrenemo ničesar, ko gre za resnično konkretizacijo pravic zamejcev, ko gre za osnovne pravice mladih ljudi, da pridobijo vsaj del izobrazbe v materinem jeziku, ki je bil v zgodovini trn v peti nacističnih zavojevalcev, od katerih jih še mnogo živi in aktivno deluje v boju za uničenje narodnostne biti Slovencev na avstrijskem Koroškem ...

Naša država je doslej nešteto krat poskušala z lepim, razumnim odnosom opozoriti in vplivati na vlado sosednje republike, opozoriti jih na neizpolnjene obveznosti. Poizkusi z resnimi opozorili, notami, demaršami itd. za enkrat še vedno niso obrodili vsaj majhnega pozitivnega premika v manjšinski politiki sosednje republike Avstrije. Čisto realno je pričakovati, da bo tudi v bodoče ta delikaten odnos povsem statičen ali pa bo še bolj nazadovalec. Vsi mladi Jugoslavi, združeni v novi enotni fronti organiziranih socialističnih sil mlade generacije, moramo zahtevati od naše vlade, da stori vse za rešitev problematike slovenske manjšine v Avstriji. Naši rojaki ne morejo v nedogled trpeti zmerjanj, napadov in drugih izbruhov Heimatdiensta, ne morejo se utapljati v svojem ponosu, da so Slovenci, ne morejo se v nedogled vsem nasprotujočim silam postavljati po robu s tisto narodno „on tebe s kamenjem, ti njega s krubom“ ...

(Katedra, Maribor)

ima po državni pogodbi do slovenske manjšine. Zvezna vlada na Dunaju vse do danes ni sporočila, kdaj se sploh misli lotiti rešitve problema s konkretnimi ukrepi, poudarja komentator in potem pravi, da koroški Heimatdienst včasih govori z jezikom, „ki bi ne samo Jugoslovane utegnil spomniti na žargon nacionalsocialistov“.

Avtor opozarja, da na Koroškem ni dvojezičnih napisov, vendar pa vodilne avstrijske osebnosti in organizacije, med njimi tudi sindikati, o odprti vprašanji molčijo. In končno pride do zaključka: „Meddržavna kriza Beograd-Dunaj v volilnem letu 1975 je v resnici prej avstrijska — gre za latentno vprašanje verodostojnosti politikov, ki že iz dneva v dan nastavljajo limanice v lovu na glasove, ne meneč se za osnovna pravila humane demokracije.“

Gradiščanski Hrvati zahtevajo svoje pravice

V boju za svoje pravice gradiščanski Hrvati ne bi hoteli postati druga Južna Tirolska, vendar pa bodo za izpolnitev državne pogodbe napravili vse, kar je v njihovi moči.

Tako zaključuje zagrebški „Vjesnik“ poročilo svojega dopisnika, ki je pred nedavnim obiskal Gradiščansko in se tam pogovarjal s številnimi pripadniki hrvaške narodne skupnosti. Med najvažnejše stvari, ki jim pripadajo po državni pogodbi, pa jih doslej še niso dobili, prištevajo gradiščanski Hrvati otroške vrtce in osnovne šole z gradiščanskim učnim jezikom ter hrvaško gimnazijo v Zeljeznu. V sedANJI ureditvi, ko je v določenih šolah kot tuj jezik možno izbrati namesto angleščine, španščine ali francoščine tudi hrvaščino, pa Hrvati vidijo le poizkus, da bi se Avstrija izognila izpolnitvi določil državne pogodbe.

Ostro kritizirajo gradiščanski Hrvati „njihovega“ poslanca Robaka, ki je v njihovih očeh „asimilant“, ki se je s svojo skupino dobro prilagodil določenim nacionalističnim in strankarskim kombinacijam v Avstriji“. Le tako si morejo razložiti dejstvo, da „asimilacijska skupina“ poslanca Robaka prejema polovico sredstev, ki jih daje država za kulturno dejavnost hrvaške manjšine na Gradiščanskem, čeprav se ta skupina kulturno sploh ne udeležuje in niti nima takega programa — razen če bi kot to smatrali vztrajne izjave, kako je treba za gradiščanske Hrvate treba izpolniti državno pogodbo (kakor znano, Robakova skupina vedno spet izjavlja, da je proti dosledni izpolnitvi člena 7, ker da gradiščanski Hrvati nočejo nadaljnjih pravic — op. ured.).

Dopisnik zagrebškega „Vjesnika“ se na podlagi svojih opažanj na Gradiščanskem vprašuje: „Ali ni vendar interes te dežele, da bi imela manjšino, ki bi bila zadovoljna in ljudi, ki bi znali več jezikov, da bi tako odpirali Avstriji vrata v Evropo in v svet?“

Manjšinska književnost deležna široke podpore

V Srbiji nameravajo letos posvetiti še daleč večjo skrb izdajanju knjig in učbenikov v jezikih tamkajšnjih narodnosti (manjšin), prav tako pa bodo zagotovili pomembna sredstva tudi za prevajanje književnih del avtorjev raznih narodnosti v srbohrvaški jezik.

Ze v zadnjih dveh letih so v Srbiji in obeh avtonomnih pokrajinah s posebno akcijo zagotovili učbenike za osnovne šole v vseh jezikih narodnosti, ki živijo v tej jugoslovanski republiki. Tudi za večino predmetov v srednjih šolah, kjer je pouk v jezikih narodnosti, so na razpolago potrebne učne knjige. Edino težavo predstavljajo še učbeniki za srednje šole tistih narodnosti z manjšim številom prebivalcev, kot so npr. Bolgari, Slovaki in Rusini v Vojvodini ali Turki na Kosovu.

Samo za financiranje učbenikov v jezikih narodnosti bo republiška izobraževalna skupnost letos porabila 1,5 milijona dinarjev, približno enako vsoto pa bosta prispevali še pokrajinski kulturni skupnosti. Poleg tega daje pomembna sredstva za založniško dejavnost v jezikih narodnosti tudi republiška kulturna skupnost; tako je npr. samo za založniško dejavnost v bolgarskem jeziku namenjenih okoli 2 milijona dinarjev.

Za izdajanje literarnih del v jezikih narodnosti in za njihovo prevajanje v srbohrvaščino so izdelali poseben sistem spodbujevalnih ukrepov. Posebno važno dejanje na tem področju je brez dvoma zagotovitev sredstev za odkup tudi do 50 odstotkov naklade; odkupljene knjige pa potem posredujejo knjižnicam in šolam, kar zagotavlja spoznavanje večinskega naroda s kulturo in književnostjo manjšin.

Prvi obračun delovanja Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu

Lani meseca junija so v prosveto; „ko je torej prodrla zavest, da ne moremo pričakovati, da bi nas obravnavali na osnovni enakopravnosti, dokler ne bo javnosti očitno, da imamo Slovenci v danem trenutku in v danem okolju svojega delovanja. Čeprav poleg skupnih potez s sodržavljani italijanske narodnosti tudi lastne specifične poteze.“

Ko je prikazal dosedanje delo inštituta, je ravnatelj Šiškič predvsem opozoril na prispevek pri pripravah za mednarodno manjšinsko konferenco v Trstu, za katero je pripravil ali koordiniral kar 15 dokumentov. Nadalje je pripravil za tisk razne knjige o Slovincih v Italiji, izdal dokumentacijo o predlogih za pravno ureditev vprašanj slovenske narodne skupnosti ter sodeloval pri izdaji dvojezič-

nega zemljevida Furlanije-Juljske krajine. Prav tako pa je pripravil tudi različne analize in izvedel razne raziskave in ankete.

Še bolj pester je program nadaljnega dela inštituta, ki ima v načrtu celo vrsto raziskav (npr. o razlaščenju slovenske zemlje, o šolstvu na Goriškem, o slovenskih diplomirancih na drugih univerzah, o gospodarski zgodovini Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini, o psiholoških zakonitostih asimilacije, o obstoječem pravnem položaju Slovencev v Italiji itd.), hkrati pa namerava izdati tudi razne zbornike in druge dokumentacije, kar vse bo v veliko podporo pri nadaljnjem boju za pravice in vsestransko enakopravnost slovenske narodne skupnosti v Italiji.

POMEMBNA NOVOST NA KNJIŽNEM TRGU:

„Slovenci v zamejstvu“

Pregled zgodovine za obdobje 1918-1945

Državna založba Slovenije je pred nedavnim dala na knjižni trg zanimivo novost s področja najnovejše zgodovine slovenskega naroda oziroma tistih njegovih delov, ki živijo izven matične države — v Avstriji in Italiji ter na Madžarskem. Naslov knjige se glasi „Slovenci v zamejstvu“, podnaslov pa pove, da gre za pregled zgodovine, in sicer za obdobje 1918—1945.

Knjigo so spisali trije avtorji: o Slovencih v Avstriji in Madžarski do leta 1945 ter o boju za meje po maju 1945 je pisal znanstveni sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani dr. Tone Zorn, o Slovencih v Italiji do leta 1941 razpravlja dr. Milica Kacin-Wohinz, medtem ko je osvobodilni boj primorskih Slovencev obdelal dr. Tone Ferenc.

V uvodu avtorji poudarjajo, da so si prizadevali, da bi v obsegu, ki jim je bil vnaprej omejen, na podlagi na novo dostopnih virov v domačih in tujih arhivih in literature podali zaokroženo podobo zgodovinskega razvoja Slovencev v zamejstvu ali vsaj prikazali poglobljena vprašanja v tem razvoju. In treba je priznati, da jim je to uspelo, saj so potek zgodovine in razvoj usode slovenskega življa v Avstriji, Italiji in Madžarski orisali v zgoščeni in sakomur razumljivi obliki in s tem bistveno prispevali k boljšemu spoznavanju in razumevanju problematike tistih delov slo-

venskega naroda, ki jim je tudi po dvakratnih bojih za ureditev vprašanja meja usojeno živeti izven lastne države.

Nas seveda najbolj zanima tisti del knjige, ki je posvečen našemu ožjemu vprašanju — problematiki

Sloencev v Avstriji, torej na Koroškem in na Štajerskem. Tukaj je dr. Tone Zorn pretežno del tozadevne razprave posvetil koroškim Slovencem, o katerih govori kar v treh glavnih predelkih: v splošnem zgodovinskem pregledu, v pregledu osvobodilnega boja in končno v pregledu boja za mejo po maju 1945. Prvi del svoje razprave je avtor razdelil na naslednja poglavja: Položaj koroških Slovencev pred prvo svetovno vojno; Etnična podoba južnega dela Koroške; Gospodarstvo Koroške in socialni položaj Slovencev v prvi avstrijski republiki; Koroški plebiscit — vzroki, izvedba in posledice; Obnova slovenskega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja; Odnos koroškega meščanskega tabora do slovenske manjšine po plebiscitu; Poskus uveljavitve kulturne avtonomije za koroške Slovence; Nemški nasprotovanje kulturni avtonomiji; Poskus preusmeritve slovenske politike na Koroškem; Nacizem na Koroškem; Priključitev Avstrije nacistični Nemčiji in posledice za slovensko manjšino; Slovenci na avstrijskem Štajerskem. V pregledu osvobodilnega boja na Koroškem so obdelana področja: Nacistični poskus uničenja koroških Slovencev; Prva žarišča odpora na Koroškem; Razširitev odpora; Krvavi proces v Celovcu aprila 1943; Narodnoosvobodilni boj na Koroškem po kapitulaciji Italije; Podpora avstrijskemu odporniškemu gibanju; Od jeseni 1944 do osvoboditve — obdobje Koroškega odreda; Osvoboditev. V zadnjem delu pa je prikazan diplomatski boj za ureditev mejnega vprašanja ter nastanek državne pogodbe, katere 7. člen kaže, „da so velesile in Avstrija priznale jugoslovanska opozorila o položaju koroških Slovencev in prvi avstrijski republiki“, medtem ko „teh obveznosti druga avstrijska republika vse doslej še ni izpolnila“.

Ker pri našem zapisku ne gre za strokovno oceno, marveč le za informativno predstavitev knjige, se seveda ne moremo podrobneje baviti s posameznimi poglavji. Zato moremo le na splošno ugotoviti, da bo knjiga dobrodošla vsakomur, ki se zanima za položaj Slovencev v zamejstvu. V njej bo odkril marsikaj takega, česar doslej še ni bilo znano širši javnosti. To velja tako za

Dr. France Koblar je umrl v Ljubljani

V 86. letu starosti je minulo soboto umrl znani slovenski kulturni delavec in književnik akademik profesor dr. France Koblar, predsednik Slovenske matice.

Pol stoletja je bil pokojni dr. Koblar na vodilnih mestih slovenskega kulturnega življenja in ustvarjanja. Kot literarni in gledališki kritik ter kot urednik in organizator je zapustil izredno bogato delo, ki sodi med najpomembnejše stvaritve slovenskega duha naše dobe. V spominu pa bo ostal tudi kot odličen pedagog.

Njegova smrt pomeni težko izgubo za ves slovenski narod in njegovo kulturo!

Gospodarsko-socialni problemi koroških Slovencev

Pod naslovom „Gospodarsko-socialni problemi koroških Slovencev“ je izdal Dom prosvete v Tinjah neke vrste zbornik predavanj in razprav, ki so bile o gospodarskih in socialnih vprašanjih v omenjenem domu v zimski sezoni 1973-74.

Uvodoma prinaša brošura številne podatke o koroškem gospodarstvu, katerim sledi razprava inž. Blaža Singerja o gospodarskih organizacijah koroških Slovencev, nato pa so objavljene še prispevki s forumske diskusije, pri kateri so sodelovali dvorni svetnik dr. Joško Tischler, višji vladni svetnik dr. Pavel Aporinik in deželni poslanec Hanzl Ogris, za posamezna gospodarska področja pa Ludvik Lesjak (kmetijstvo), Miha Antonič (turizem), Franci Rutar (trgovina), Štefan Trampuš (lesno go-

spodarstvo) in dipl. trg. Jože Habernig (industrija).

V drugem delu brošure se dipl. sociolog France Wedenig bavi s sociološkimi vidiki asimilacije, medtem ko dr. Jurij Zalokar analizira razvoj sedanjega prebujanja koroških Slovencev iz noči raznarodovanja.

116 strani obsegajoča knjiga, ki je opremljena s slikami koroškega umetnika prof. dr. Wernerja Berga, je bila — kakor je rečeno v uvodu — nastanjena z namenom, „da slovenskemu ljudstvu na Koroškem predloži značilnosti razvoja časa na področjih gospodarstva, da mu pokaže njegove perspektive in da mu posreduje potrebo po novi orientaciji narodno-gospodarskih prizadevanj in njihove politike“.

Tudi molk o nas ne more zmolčati našega obstoja

Pod naslovom „... in tako prepevajo!“ (... und so singen sie!) je avstrijska televizija prejšnji teden — v sredo 8. januarja — posredovala javnosti „koroške vtise“, in sicer na način, ki je v očitnem nasprotju s prizadevanjem vseh tistih dejavnikov v deželi in državi, ki bi hoteli domačo in mednarodno javnost prepričati o širokogrudni rešitvi manjšinskega vprašanja v Avstriji. Avtorji oddaje, ki je bila posvečena koroški pesmi, so namreč povsem „pozabili“ prikazati dejstvo, da na Koroškem živita dva naroda, ki imata oba bogato razvito pevsko kulturo. Slovenska pesem je skupaj z vsemi številnimi interpreti — slovenskimi pevske zbori enostavno „padla pod mizo“ in Koroška se je gledalcem spet enkrat pokazala kot čisto nemška dežela.

Tako je najnovejši „kulturni film“ o Koroški, katerega izdelavo je finančno omogočil kulturni referat deželne vlade, nehoti zelo neprijetno postavil na laž tudi trditve v zadnji avstrijski noti. Dunajska vlada skuša svojo „širokogrudnost“ dokazovati s tem, da se sklicuje na bogato društveno dejavnost koroških Slovencev (kar pa je ponašanje s tujim perjem, kajti ob odnosu in podpori države in dežele tej dejavnosti gre v pravem pomenu besede za samorastniško ustvarjanje); omenjena oddaja pa je vso to dejavnost enostavno zamolčala, zamolčala slovensko pesem in zamolčala Slovence sploh.

Vendar pa tudi molk ne more zmolčati našega obstoja! Oddaja je bila vsekakor deležna ostre kritike, sprejeta je bila kot očitna diskriminacija koroških Slovencev.

Zato je Slovenska prosvetna zveza poslala vodstvu ORF na Dunaju in v Celovcu protestno pismo, v katerem izraža začudenje, da je bila v oddaji slovenska narodna skupnost na Koroškem povsem prezrta. Oddaja je nudila izkrivljeno podobo danih etničnih razmer na Koroškem, ugotavlja SPZ, ki je mnenja, da oddaja nikakor ni bila objektivna. Vodstvu ORF očita, da slovenska narodna skupnost kljub ponovnim zagotovitvam ni bila pritegnjena k sodelovanju.

„Pred mednarodnimi forumi uradni predstavniki Avstrije stalno trdijo, da je slovenska narodna skupnost na Koroškem udeležena na kulturnih ustanovah države,“ je rečeno v protestnem pismu SPZ. „Zadnja oddaja ORF pa je dokazala nasprotno, ko je povsem zamolčala kulturno ustvarjanje slovenskih organizacij in društev.“ SPZ protestira proti oblikovanju omenjene oddaje, hkrati pa ponovno zagotavlja svojo pripravljenost, aktivno sodelovati pri oddajah, ki se nanašajo na dvojezično ozemlje.

tekst kakor tudi za bogate slikovne dokumente, izmed katerih naj bo tukaj naveden le faksimile članke, ki ga je decembra 1942 objavil koroški Gauleiter dr. Rainer v „Mittelteilungen des Gauringes für nationalsozialistische Propaganda und Volksaufklärung“. V njem je obrazložil in utemeljil svoje povelje za „dokončno rešitev koroškega vprašanja“ — povelje, ki ga je leta 1945 neposredno iz rok nacističnega poglavarja prevzela nova oblast kot „oporo“, ki jo na Koroškem še danes skušajo kar pre-

cej zvesto izpolnjevati.

Pa tudi izmed priloženih kart omenjamo le dve: pregled razširjenosti odborov OF ob zlomu tretjega rajha na Koroškem ter pregled občin, iz katerih so nacisti izseljevali Slovence v letih 1942—1945 — kajti dokumenta dajeta zelo prepričljiv odgovor na vprašanje, kje živimo koroški Slovenci.

Knjigo „Slovenci v zamejstvu“, ki obsega 328 strani in 18 kart, je bogato ilustrirana in vezana v platno, dobite v knjigarni „Naša knjiga“; cena 170 šilingov.

TONE SVETINA

262

UKANA

TRETJA KNJIGA

Domobranska vojska je spotoma po vseh vaseh pobrala terence in jih pobila, nekatere tudi z družinami vred. Potem pa so požgali domačije. Nekaj časa je tudi Valjhu narazarjal maščevalni nagon. Ravnali so se po navodilih, ki jih je dal predsednik, general Rupnik, oficirskemu zboru, preden so odšli z Nemci v boj:

„Ne prizanašajte komunistični kugi! Uničite njihovo vojaško moč!“

„Izžgimo ta gnojni tvor iz slovenskega narodnega telesa, brez usmiljenja!“ je govoril Hacin in pristavil, da je to tudi želja gospoda škofa.

Med bojem pa se je Valjhu krvavo izvajanje povelj priskutilo. Ves čas se je počutil, kot bi bil pijan.

Počakal je v izbi Zadlogarjeve domačije, da je vsa kolona odšla naprej. Neugodje v njem je rastlo in z njim neznosna napetost. S škornji je zgrebel slamo v kup in vrgel nanjo vžigalico. Počakal je, da se je pokazal droben dim. Šele ko ga je začel dušiti, je s sklonjeno glavo zapustil hišo, v kateri je bil ob gostoljubju domačih in v toplem objemu najmlajše doživel najlepše dni v svojem življenju.

Zunaj je zahrzal konj. Vzpel se je nanj in odjezdil za vojsko.

Na sedlu, kjer je pri dveh krpah borovega gozda med kamnito goljavo sameval napol porušen mlin, so jih prikovali k tlom partizanski mitraljezi. Iz globeli, kjer je

bila Zadlogarjeva domačija, se je vil dim. Nihče razen nje-ga ni bil pozoren nanj. Preveč so bili vajeni požarov, saj so jih pogorišča spremljala vseskozi na pohodu.

„Naj zgori še ta domačija in z njo spomin, Bogu v dar. Še ena žrtve te žalostne in k samouničenju nagnjene dežele.“

Pred nekaj dnevi se je njihovo napredovanje ustavilo. Sinji vrh je bil trd oreh in imeli so hude žrtve. Sem je bil poslan, da bi z nemškimi policijskim stotnikom, poveljnikom napada, uredil spore s štabom domobranskega bataljona. Dobil je bil pritožbe, da Nemec preveč goni naprej domobrince in ščiti svoje. Ljudje niso radi umirali pred koncem, ki so ga slutili v dimu in krvi. Stotnik jih je pred vsakim napadom čez mero napajal z alkoholom. Potem so se kot ponoreli zaganjali v stmo skolonje, od koder so jih klatili dobro prikriti strelci in mitraljezci. Nemški stotnik, mož z bledimi očmi, ni bil dovzet za njegove očitke. Iz oči mu je bral, da sodi med ljudi, ki v primernem trenutku lahko ubijejo vsakogar, ki jim stopi na pot. Ne glede na Valjhuove pripombe je izvedel predvideni naskok s treh strani. Valjhu je skozi doljnogled opazoval plazeče se domobrince, ki so kot mravlje obkoljevali peščico borcev, ki se ni in ni dala izgnati iz lukenj.

Polegnil je veter in razgalil grmade skalovja s polomljenim drevjem.

Sinji vrh!

Tri rdeče rakete so švignile v nebo in naznanile, da je stotnik osvojil vzpetino. Ko je pokanje popolnoma prenehalo, se je tudi Valjhu potrudil in se s svojima spremljevalcema vzpel v okrvavljeno skalovje. Po desetih dneh boj je bil hrib posejan z mrljici. Čeprav so bile noči mrzle, je bilo pomladno sonce že toliko toplo, da so nekatera trupla že zaudarjala. Čudil se je, da jih nihče ne zagrebe. Pogled na padle je Valjhu zmedel. Vsa nora

mešanica evropskih ras je bila tu zedinjena v smrti. Snel je kapo in se pokržižal:

„Bog daj mir njihovim dušam!“

Po okrvavljenem skalovju so ležali vse križem nemški policisti, Mongoli, kozaki, domobranci, italijanski fašisti, Grki... Med partizani pa so bili tu borci Bazoviške, Gradnikove in Vojkove brigade, Ruskega bataljona, Ukrajinci, Turkestanci, Armenci...

„Saj to je Babilon! Ljudem se je zmešalo...“ Kaj vse je videl teh štirinajst dni, ko se je evropska fašistična falanga združila proti napredujočemu komunizmu. Tu, na obalah Jadrana, ga morajo zaustaviti! Tu se je govorilo, klelo in hvalilo in molilo boga v vseh jezikih Evrope! Do kakšne skrajnosti jih poganja obup? Do katere meje lahko še stopnjujejo maščevanje in kakšno povračilo lahko pričakujejo, če jim načrt ne uspe? Ali je še kaj mogoče, kar bi bilo več od smrti? Kje so nebesa, če je na zemlji pekel? Čutil je, da se njegova notranjost lomi — ko pa je bila pogorela Zadlogarjeva domačija se je drobil... V boju je vztrajal samo še po sili.

Nemškega poveljnika je našel vsega okrvavljenega in črnega od dima. Stal je kot kip na robu škraplje, s čeladom v rokah. Rumeni lasje so mu valovali v vetru in oči je imel uperjene v tla. V dva metra globokem dnu kraške škraplje je ležalo postreljenih dvanaest policistov SS, njegovih mož. Dan pred tem jih je bil v protinaskoku zajel Ruski bataljon, ki jih je sredi noči vrgel s hriba...

Valjhu ga je pustil pri miru. Kaj hočemo! Nemci in domobranci so v tej ofenzivi začeli pobijati ujetnike in povzročili, da se celo tisti, ki bi se sicer vdali, sedaj obupno branijo. Tedaj mu je postalo žal, da ni poslušal očeta in izginil v Švico. Kako nespameten je bil, da je nasel Hacinu, materi in prezidentu! Kljub uspehom združenih enot in napredovanju je slutil poraz. Razjedalo ga je kot mušica

Tradicionalni Slovenski ples izredno dobro uspel

Slovenska prosvetna zveza je minulo soboto v Delavski zbornici v Celovcu priredila že 24. Slovenski ples, ki je kakor po navadi spet slajno uspel. Obe dvorani sta bili spet polni ljudi, ki so prihiteli iz najrazličnejših krajev, da v prijetni domači družbi preživijo nekaj ur sproščene družabnosti. Slovenska prosvetna zveza je spet poskrbela za dva odlična glasbena ansambla, ki sta igrala za ples in razvedrilo. Tako so se udeleženci Slovenskega plesa lahko zavrtili ob zvokih priljubljenega ansambla Dobri znanci s pevcema Marjano Deržaj in Bracom Korenom iz Slovenije in znanim domačim ansamblom Veseli Rožani.

Nikakor ni pretirano, če zapišemo, da je Slovenski ples vsakoletna največja družabna prireditel koroških Slovencev, na kateri se srečavajo Slovenci iz vsega slovenskega naseljenega prostora. Zato so tudi letos bili zastopani poleg domačinov tudi Slovenci iz matične dežele Slovenije in Slovenci iz Italije. Poleg slovenske publike pa so se z nami kot po navadi veselili tudi nemško govoreči sodeželani, tako je bil slovenski ples eden vidnih izrazov uveljavljanja načel sožitja med sodeželanmi na Koroškem. Tudi letos so bili na Slovenskem plesu navzoči številni častni gosti, med njimi veleposlanik SFRJ na Dunaju inž. Gustav Vlahov, generalni konzul SFRJ v Celovcu Bojan Lubej s soprogo, konzul Peter Zupančič s soprogo, predstavnika Republiške konference SZDL Viktor Repič in Danilo Türk, tajnik Kulturne skupnosti SRS Štefan Balazič, predstav-

nik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu Bogo Samsa, tajnik Slovenske prosvetne zveze v Trstu Miro Kapelj, vodja manjšinskega oddelka pri Koroškem deželnem šolskem svetu inšpektor Rudi Vouk in številni predstavniki kulturnih in političnih organizacij koroških Slovencev.

Na letošnjem Slovenskem plesu je publiko pozdravil in želel vsem prijetno zabavo predstavnik SPZ dr. Jožko Buch. Za prehod v zabavni del prireditve sta poskrbela oba glasbena ansambla. Dobri znanci so igrali do 2. ure zjutraj v veliki dvorani, nato pa so jih nadomestili Veseli Rožani, ki so do takrat igrali v mali dvorani. Obe godbi sta pokazali, da sta „doma“ tako v klasičnih kot v modernih ritimih in sta tako v glavnem ustregli željam in okusu poslušalcev in pa tudi poslušalcev. Da sta bila ansambla v redu, je pričal navdušeni aplavz ob

koncu vsakega komada.

Vsako leto opazimo, da postaja Slovenski ples vedno bolj družabno srečanje mladine, kar je seveda še posebej razveseljivo. Medtem ko se je mlada generacija posvetila plesanju, so „starejši“ udeleženci izkoristili priložnost za razne pogovore. Sploh sodi vsakoletni Slovenski ples med tiste redke prireditve, kjer je dovolj možnosti za srečanja, za navezavo novih in utrjevanje starih poznanstev, za obujanje spominov in izmenjavo mnenj.

Slovenski ples je edina slovenska družabna prireditel na kateri se kreča okrog tisoč ljudi od blizu in daleč, da ne glede na narodnost in jezik ali politično prepričanje v pristni družabnosti skupaj preživijo nekaj prijetnih ur sproščenosti in zabave. Ravno ta splošna harmonija je najboljšo priznanje onim, ki so pred 24. leti dali pobudo za prvi Slovenski ples v Celovcu, kakor seveda tudi tistim, ki danes nadaljujejo njihovo tradicijo.

Drugo leto bomo obhajali jubilejni 25. Slovenski ples v soboto 10. januarja, ki ga bo Slovenska prosvetna zveza še posebno skrbno pripravila. Zato že danes kličemo: veselo snidenje na prihodnjem jubilejnim 25. Slovenskem plesu.

Bilčovs

Na praznik treh kraljev 6. januarja smo na pokopališču bilčovske podružnice v Veljni vasi ob veliki udeležbi pogrebevcv položili k zadnjemu počitku Janeza Lavriča z Moščenice. Pred več leti je pri neki delovni ne-

zgodil postal invalid. Delal je pri znanem podjetju za železnino Filli in Co. v Celovcu. Tam mu je tračnica zdrobila nogo, katero so mu v teku zdravljenja morali končno odrezati in še kljub temu je do svoje smrti prenašal hude bolečine. Zadnje mesece so se pridružile še druge bolezni, katerim je končno podlegel. Lavrič je bil človek dela. S svojimi delovnimi rokami se je trudil, da je pridelal toliko, da si je s pomočjo svoje pridne žene na Moščenici postavil lepo stanovanjsko hišo, v kateri je želel v miru pričakati svoj življenjski večer, ki ga pa žal ni dosegel, ker ga je neizprosna smrt starega komaj 61 let izrgala iz naše srede in je tako moral dom in svojo drago družino zapustiti v globoki žalosti.

Naši domači pevc, katerim pripadala tudi dve pokojnikovi hčerki, so se s slovensko pesmijo poslovlili od dragega sotrpina, ki mu ni bilo usojeno uživati sadove svojega truda. Naj mirno počiva. Vsem zaostalim izrekamo svoje globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na

3. DRUŠTVENI PLES

v soboto 25. januarja 1975 ob 19.30 uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Igrali bodo „Bellamies - Katarinski fantje“.

Ljubitelji veselja in družabnosti pristrčno vabljene!

Odbor

Sele

Predzadnji dan minulega leta je imel občinski odbor pod predsedstvom župana Hermana Velika občinsko sejo, na kateri so obravnavali in soglasno sklenili letni občinski proračun v višini 1.420.700 šil. V uvodnih besedah h proračunu je župan z obžalovanjem ugotovil, da tokrat, zaradi povišanih izdatkov pri obveznih prispevkih občine, ne bo mogoče raznih prostovoljnih naklonitev spraviti v proračun. Da bi se pa le moglo ustreči željam prebivalstva, zlasti pa športni mladini, ostane samo še upanje, da bi pri obračunu za leto 1974 bilo nekaj presežka.

V svojem poročilu ki ga je podal, je župan med drugim tudi obvestil občinski odbor z vsebino odgovora ORF-a na intervencijo zaradiboljšanja televizijskega sprejema. Nadalje je seznanil odbor z novo ureditvijo glede oskrbniške podpore za leto 1975, ki je bila sporazumno sprejeta v okviru okrajne oskrbniške zveze, in poročal o sporazumu s cestno upravo, ki je pripravljena plačati odškodnino, ki je nastala pri odstranitvi križa pri Terklju v Selah.

V nadaljnem poteku občinske seje so razpravljali tudi o gradnji vodnega bazena za gašenje ob požarih in o nabavi snežnih plugov. V obeh primerih gre za privatno pobudo odrobnih kmetov, ki jo pozdravljamo. Ker sta obe pobudi v interesu občine, je le-ta sklenila, da jih dozadevno podpre. Tako bo občina Maksu Oražuju iz Sel-Borovnice za izgradnjo bazena prispevala 8000 šilingov, Valentinu

Dovjaku iz Srednjega Kota za nabavo dveh plugov pa 5000 šilingov.

Zaključno je župan podal poročilo o delu preteklega leta in pri tem ugotovil, da se je mnogo storilo. Ena velikih nalog, ki so jo lansko leto izvedli, je bila vsekakor izgradnja oziroma asfaltiranje ceste v Srednji Kot. Za izvedbo tega projekta je imel veliko zaslugo oddelek za občine pri koroški deželni vladi. Temu velja seveda iskrena zahvala. Prav tako je župan izrazil zahvalo okrajnemu agrarnemu uradu in seveda vsem zainteresentom. Župan Velik je občinsko sejo zaključil z zahvalo za dobro sodelovanje in z željo za nadaljnji napredek v letu 1975.

Maturanti Zvezne gimnazije za Slovence vabijo na

GIMNAZIJSKI PLES

ki bo v petek, dne 24. januarja 1975, ob 19.30 uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu.

Igrala bosta ansambla „Union“ s pevcema Andrejo Zupančič in Otom Pestnerjem ter „Rožanski fantje“.

Pristrčno vabljene!

Maturanti

Film Cvetje v jeseni navdušuje

Čeprav je slovenski narod številčno majhen, je njegova kulturna stopnja velika in enakovredna drugim velikim narodom. Poleg drugih umetnosti imamo Slovenci močno razvito filmsko umetnost, ki tudi v mednarodni javnosti žanje ugledne uspehe.

Slovenska prosvetna zveza je vsa povojna leta skrbela, da so dosežke slovenskega filma lahko videli tudi ljubitelji slovenske filmske umetnosti na Koroškem. Sprva z lastnim potujočim kinom, zatem pa v rednih kinematografih južne Koroške. Tako so nam dobro v spominu filmi Samorastniki, Dolina miru, Vesna, Kekec, Veselica, Na klancu in drugi. Preteklo leto pa je SPZ posredovala film Cvetje v jeseni, ki so ga posneli po istoimenskem romanu pisatelja Ivana Tavčarja. Premiera filma je ob prisotnosti režiserja, igralcev in drugih sodelavcev filma, bila v celovškem Volkskinu, zatem pa še v štirih kinematografih.

Film Cvetje v jeseni je posnela Radiotelevizija Ljubljana in ga je po televiziji predvajala v treh nadaljevanjih. Zato smo v kinematografih videli le skrajšano verzijo filma. Na številne želje naših ljudi se je Slovenska prosvetna zveza obrnila na RTV Ljubljana, da ji da na razpolago vse tri dele televizijske nadaljevanke Cvetja v jeseni. Generalni direktor RTV Janez Vipot-

nik in celotni delovni kolektiv sta pri tem šla SPZ na roko in ji omogočila, da lahko predvaja film Cvetje v jeseni v celotni verziji. Tu je RTV Ljubljana treba izreči iskreno zahvalo, zlasti v imenu vseh tistih, ki z navdušenjem sprejemajo filmske večere, ki jih s krajevnimi prosvetnimi društvi skupno prireja SPZ. O čudovitih barvnih posnetkih filma in usodnem koncu ljubezni med jezičnim doktorjem in mlado kmečko deklico Meto, na tem mestu ni treba posebej pisati. Treba pa je naglasiti, da prenekateri gledalci, ki so film enkrat videli, pridejo ponovno na večere še v druge kraje.

Tako so filmske večere s Cvetjem v jeseni imeli že v petih družtvih, ponekod v dveh nadaljevanjih, vendar po večini ljudje vztrajajo, da na enem večeru vidijo vse tri dele. Vsi večeri so izredno dobro obiskani, tako da je ponekod prav težko za dodatne sedeže. S predvajanjem filma so pričeli v St. Janžu, potem na Kotu v Selah, Vrbi ob Vrbskem jezeru, v Zmotičah in v Ratenskih pri Ločah.

Slovenska prosvetna društva naj se, glede filmskega večera, pravočasno obrnejo na Slovensko prosvetno zvezo, da njihove tozadevne želje sprejme v svojo načrto. Film Cvetje v jeseni bo SPZ imela še dalj časa na razpolago, tako, da bo lahko ustregla slehernemu društvu.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA

gobo. Naglo in nepopravljivo je razpadala njegova samozavest. Pred dvema dneva so jih na Colu napadla letala angleškega izvora z rdečimi zvezdami in jugoslovanske zastavo na krilih. Med truščem sirmoglavega letala in verigo rafalov, ki so razbili kolono z mulami, natovorjenimi z minometi, in avtokolono na cesti, se mu je vera, da jih bodo Angleži rešili, porušila. Prav gotovo ima oče prav. Ko ni maral v Švico, mu je predlagal, da bi ga skrili v domače skrivališče ali še bolje k nekim poznanim, kjer ga ne bi nihče iskal. „Ne, oče, jaz ne bom zbežal iz boja,“ mu je odgovoril. Mati ga je bodrila. Dajala mu je prav. Bila je do smrti užaljena, ker je oče dopustil, da je hči pobegnila v partizane... „Morda imam še sestro v tem obroču? Ali bom streljal nanjo? Ali gledal, če jo bo ujeto posilila in zaklala ta podivjana topa?“ Nanjo ga je spomnila mrtva bolničarka, z napol razvitim povojem ob mrtvem partizanu, ki ga je v boju reševala.

Povsod po skalovju so med kamenjem ležali drobci železa, kosi mesa, ožgana obleka, tu in tam pa celo deli trupel, ki so jih razmesarile granate. Šlo mu je na bruhanje. Dvignil je oči od zemlje — pred njim se je razprostirala kamnita Otlica s skalnim robom, ki je segal kakor obzidje trdnjave noter do Predmeje, in kopastim Čavnom v ozadju. Nad Otlico preproga gozda in nad njo Goljaki in Kozje stene. V ta gozd so stisnili človeško mravljišče. Tu je nekaj tisoč ljudi, morda pet ali deset tisoč, katere bodo te dni uničili, če se ne bodo prebili. Prav nič si ni želel, da bi bil na mestu, kjer bo ta človeški hudournik zvrtil luknjo...

Pustili so Sinji vrh za seboj. Prodirali so naprej po krvavih sledovih na sivem kamenju, proti gori, ki se je dvigala nad gozdom, vsa brazgotinasta pod oblom golim vrhom. V gozd pod njo so letala spuščala s padali hrano in municijo.

„Kdo bo pravzaprav požel sadove te zmage?“ si je za-

stavil vprašanje. „Ali bo ta zmaga pravična — če bomo sploh zmagali — ko bo dosežena s sredstvi, katerih se bodo naši potomci morali sramovati? Ali res lahko počne mo zlo nezakazvano, da bi svetu zagospodovalo dobro? Naj nam Bog odpusti!“

Spomnil se je otrok, ki so zgoreli v zažganih domačijah. Otroci niso nikomur sovražniki! Kakor mlade vrbe so, ki jih tista, ki jih je sadil, zvijsa po mili volji. Zoglenela trupelca so mu nekaj noči povzročala bolestne privide, sanje in blodnje. Bil je prešibak, da bi nosil breme te odgovornosti. Od kod med nami preprič? Ali ne od hude sle po moči in oblasti? Mar ne ubijamo tudi zato, ker tistim, ki nimajo, ne damo tega, kar imamo mi preveč? Toda kdo sme zavoljo tega ubiti bližnjega? Pravice na svetu ni... Če bi sodili njega po delih očeta, ki je taktizer, in sestre, ki je šla nakljub njemu in materi v partizane, da bi oprala svojo sramoto, bi morala izginiti s sveta tudi on in mati. Ves svet je kriv pred bogom! Ali pa je bog kriv pred ljudmi, ker dopušča, da smo zašli in se spridili. Ni več strahu božjega...

Ni našel opravičila za maščevanje nad nedolžnimi. Kje je prizanesljivost? In kje je odpuščanje? Nič nas ne opravičuje in nič ne odveže. Smrt je plačilo za greh, dvo-rezen meč, ki bo lahko usekal nazaj...

Tudi če zmagamo zaradi kdove kakšne zakulisne igre sil, kdo nas bo spet zedinil? Kdo nam bo vrnil mir? Kako bomo sprali kri s svojih rok? Lepo bi bilo, če bi se lahko tolažili s svetopisemskim izrekom: „Blagor njim, katerim so hudobije odpustjene in katerih grehi so pokriti. O blagor nam, katerim Gospod ne prišteva grehov!“

S svojimi spremljevalcema je hodil za prodirajočimi četami. Previdno so se pomikali od zaklona v zaklon. Zrak je dišal po bolnih žledicah, prenašanih z alkoholom. Vidil je, da njegovi vojaki opletajo in da sem in tja kdo

ustreli kar v prazno. Ni mogel doseči, da jih ne bi opijanili. „Vsak posameznik nam je dragocen zdaj na koncu, ko bomo svoje sile položili na tehtnico,“ mu je bil naročal prezident.

Nebo je temnelo. Z zahoda so se pripodili kopasti črni oblaki. Kot morje so prekrivali svod. S skalnih ograd in vzpetin so po prodirajočih usekale strojnice. Vsi so se vrgli na tla. V zatohlo ozračje so vžigale kroglice. Nemški poveljnik je zaustavil prodiranje in zaukazal utrditev osvojenih položajev. Pričakovali so partizanski protinapad. Iz ozadja so se vile tri kolone: svež nemški bataljon je prihajal na pomoč!

Valjhn se je stisnil v škrapljo. Pred kroglici ga je varovala razjedena skala. Na golo pokrajino je padla grozljiva senca oblakov in v hipu se je začelo mračiti. Ozrl se je nazaj, tja, od koder so prišli. Gorje, če bi se morali vračati pod ognjem!

Veliki petek je, dan Jezusove smrti na križu! Kako čudno je bil podoben Sinji vrh njegovi predstavi Golgotel Spominjal se je na oblaslo lobanja. Vsak svojo golgotelo imamo ljudje, sami si jo pripravljamo. Zadnji korak je menda zastavljen že v prvih korakih.

Dvignil je čutarico in se okreščal s črno kavo. Na misel mu je prišla Kristusova smrt. „Ti, ki podiraš tempelje, reši sam sebe in stopi s križa! Ta, ki je pomagal drugim, sam sebi ne more pomagati!“ Ali si domobranci morejo? Človek je rojen za to, da sam sebe vara. Nekaj, česar ni nikoli razumel, se mu je začelo svetlikati v temi, ki jih je zalivala.

Eloi, Eloi, lama sabaktani...

Moj bog, moj bog, zakaj si me zapustil...

Kristus je torej dvomil. Bog je zapustil njega, sina božjega. Iz nam nerazumljivega vzroka. Da bi rešil druge ljudi na zemlji. Toda kako jih rešuje? S smrtjo milijonov...

6. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Eno samo spremembo deželne ustave je sklenil koroški deželni zbor še 30. januarja 1959, ko je z deželnim ustavnim zakonom podaljšal funkcijsko dobo od 4 na 5 let.

Ze leta 1962 pa so vsi trije predsedniki koroškega deželnega zbora Sereinigg, Guttenbrunner, Pawlik, Kofler, Mannessinger in Schantl stavijo 10. junija 1974 predlog, da koroški deželni zbor sklene samo delno reformo dotedanje ustave, ker deželni zbor „zaradi obširnosti snovi, kompliciranosti naloge in časovne stiske“ širše spremembe ne bi zmogel.

Istega dne vložijo tudi koroška ÖVP kot stranka ter vsi štirje deželni poslanci FPÖ predloge po spremembi obstoječe deželne ustave, ki pa se vsebinsko med seboj razlikujeta in poudarjata predvsem za vsako izmed strank zanimive spremembe.

O pogajanjih političnih strank, ki so sledila tem ločenim predlogom, v zapisnikih koroškega deželnega zbora ni duha ne sluha. Medčasna sprememba načel politične večinske stranke SPÖ na Koroškem, najboljše dokumentira v poznani izjavi novega deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, da „koroška SPÖ ne bo več nastopala osamljenih pohodov“, je v rekordni naglici pohodila osnovno načelo vsake ustavnosti: demokracijo.

Kajti glej čudo! V manj kot mesecu dni je koroški deželni zbor brez vsake nadaljnje seje s soglasnim pristankom vseh treh v njem zastopanih političnih strank na predlog pravnega in ustavnega odbora z dne 2. julija 1974 sklenil zakon istega dne o volitvah v koroški

Zato poslanci SPÖ Sereinigg, Guttenbrunner, Pawlik, Kofler, Mannessinger in Schantl stavijo 10. junija 1974 predlog, da koroški deželni zbor sklene samo delno reformo dotedanje ustave, ker deželni zbor „zaradi obširnosti snovi, kompliciranosti naloge in časovne stiske“ širše spremembe ne bi zmogel.

Istega dne vložijo tudi koroška ÖVP kot stranka ter vsi štirje deželni poslanci FPÖ predloge po spremembi obstoječe deželne ustave, ki pa se vsebinsko med seboj razlikujeta in poudarjata predvsem za vsako izmed strank zanimive spremembe.

O pogajanjih političnih strank, ki so sledila tem ločenim predlogom, v zapisnikih koroškega deželnega zbora ni duha ne sluha. Medčasna sprememba načel politične večinske stranke SPÖ na Koroškem, najboljše dokumentira v poznani izjavi novega deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, da „koroška SPÖ ne bo več nastopala osamljenih pohodov“, je v rekordni naglici pohodila osnovno načelo vsake ustavnosti: demokracijo.

Kajti glej čudo! V manj kot mesecu dni je koroški deželni zbor brez vsake nadaljnje seje s soglasnim pristankom vseh treh v njem zastopanih političnih strank na predlog pravnega in ustavnega odbora z dne 2. julija 1974 sklenil zakon istega dne o volitvah v koroški

zveznih zakonih zagotovljenih pravic — jezik izvrševanja dežele Koroške.“

Samo nekaj ugotovitev k temu temeljnemu zakonu koroške deželne demokracije naj osvetli „demokraciost“ njegovega nastanka in vsebine:

1. Nastanek novega ustavnega zakona Koroške z dne 5. julija 1974 je naravnost prispodoba nedemokraciosti. Zakonodajalec ni bilo ljudstvo, niti po njem izvoljeni poslanci, marveč pečica uradnikov brez vsake po ljudstvu odobrene legitimacije. Zelo milo je to potrdil poslanec SPÖ Guttenbrunner, ko je med redkimi stavki debate izjavil: „es hat uns damals (to je bilo 1962) — das betone ich nochmals — vorgeschwebt, die neue Landesverfassung im Hause zu erarbeiten, durch den Landtag zu schaffen“; in celo poslanec ÖVP Paulitsch iznaša: „daß die Arbeit an der Verfassungsreform den üblichen landesparlamentarischen Rahmen gesprengt hat, was sich sowohl auf die Zeit, als auf den Inhalt und auf die Vorgangsweise bezieht“. Če dodamo, da se je poleg predsednika oglasilo komaj 6 poslancev s pičlimi par stavki k zgodovini nastanka ustave, v specialni obravnavi določil nove ustave pa niti en sam mandatar, je to pač dovolj zgovoren dokaz za resnično vsebino demokracije v deželi. „Visoki dom“ v celovškem dvor-

di možnost skupnega kluba dveh političnih skupin, ker jo omejuje samo na izvoljene iste-ga volilnega predloga;

e) § 40/2 deželnega volilnega reda določa, da mora biti volilni predlog podpisan najmanj po treh članih koroškega deželnega zbora ali pa po najmanj 100 osebah, ki so na dan roka vpisani kot volilni upravičenci v eni občini zvezne dežele Koroške; tudi to določilo dokazuje vsestransko popušcanje napram FPÖ, ki računa zanesljivo na vsaj 3 mandate.

Da pomeni to določilo perfidni poizkus, preprečiti celo že vložitev volilnega predloga za šibkejše politične grupacije, te vrste koroških zakonodajalcev očitno ni motilo.

In kaj pomeni novi ustavnemu zakonu za deželo Koroško za uresničenje nam pripadajočih in zagotovljenih pravic?

Preko določbe člena 4 ustava dežele Koroške z dne 5. julija 1974 materialnih določil v korist koroških Slovencev ne vsebuje. Za koroški deželni zbor potemtakem koroški Slovenci nismo eksistentni in od njega nimamo kaj pričakovati.

Prav tako je jasno, da je edino določilo ustave v korist manjšine, namreč njene z zvezno ustavo zajamčene jezikovne pravice, protiustavno: ne more namreč nobeno določilo deželne ustave razveljaviti v zvezni ustavi normiranih ustavnih določil. Ako to osnovno načelo ne bi obveljalo, bi z enako pravico lahko vsaka občina razveljavljala tudi deželne zakone in deželno ustavo.

Prav tako jasno je, da se nanaša manjšinam zajamčena enakopravnost njihovega jezika kot uradnega jezika poleg nemščine tako za zakonodajo kakor na izvrševanje zakonov in je omejitev jezika zakonodaje edino na nemški jezik — prav tako protiustavna.

Protiustavni so tudi členi 53 do 56 nove ustave, ker ne upoštevajo zavarovanja primerne dela javnih sredstev, ki jih predvidevajo proračuni občin in dežele za vzgojne, verske in dobrotelne namene, v korist in porabo manjšine, kakor to določa člen 68 senžermenske pogodbe.

Vse splošne in podrobne pravice narodnostnih in jezikovnih manjšin v Avstriji so doslej izključno sestavni del zvezne ustave republike Avstrije, ki jih je kot izrecna ustavna določila prevzela iz državnega temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867 o splošnih pravicah državljanov iz habsburške Avstrije, ali pa jih je morala kot obveznost prevzeti v senžermenski mirovni pogodbi z dne 10. septembra 1919 oziroma v avstrijski državni pogodbi z dne 15. maja 1955.

Gre torej za zadeve zvezne ustave po členu 10 odstavek 1 št. 1 zveznega ustavnega zakona. To pa pomeni, da so tudi izvršilna določila k imenovanim določilom državnih pogodb, tudi če formalno ne uživajo svojstva zveznega ustavnega zakona, po materiji dodeliti zveznemu ustavnemu pravu in zato spadajo v pristojnost zveznega ustavnega zakonodajalca.

To je jasno razsodilo ustavno sodišče v obrazilni svoji razsodbi št. 3314/1958.

V kolikor zveza svojih zakonov ne izvaja neposredno, pripada izvrševanje zveze deželnemu glavarju vsake dežele kot posredni zvezni upravi ali pa posebnim zveznim oblastem. Člen 102 zvezne ustave manjšinskih zadev kot predmet neposredne zvezne uprave ne našteva, zato pripada izvrševanje v teh zadevah deželnemu glavarju, ki pa je v teh zadevah vezan na naloge zvezne vlade in posameznih ministrov. Deželni glavar po členu 105 odgovarja za to izvrševanje zvezni vladi in je možna proti njemu celo tožba pred ustavnim sodiščem. Tako se glasijo jasna določila veljavne zvezne ustavnega zakona.

Za nas sklepno torej izhaja iz veljavne ustavne ureditve v državi, da uresničenje naših skupnosti zagotovljenih splošnih in podrobnih pravic ni mogoče iskati v okviru deželnega zbora, marveč edinole v neposredni zvezni zakonodaji in njej odgovorni posredni upravi po deželnem glavarju kot zastopniku zveze v deželi.

Pretežni del zapisanih določil v korist naše narodnostne skupnosti na Koroškem je sestavni del mednarodnih pogodb, ki neposredno zavezujejo v prvi vrsti republiko Avstrijo in šele posredno, ker ne morejo notranje zakonske ureditve razveljaviti mednarodnih pogodb, tudi deželo.

Samo mednarodne obveznosti Avstrije v našo korist pa uživajo tudi garancijo sopodpisnic avstrijske državne pogodbe in omogočajo intervencijo le-tah, med njimi tudi Socialistične federativne republike Jugoslavije, za njihovo uresničenje in upoštevanje.

Tudi nadaljnje obveznosti do slovenske narodnostne skupnosti ima doslej dežela Koroška le v okviru tudi zanjo obvezne zvezne ustave, katere sestavni del je državni temeljni zakon o splošnih pravicah državljanov iz leta 1867.

DR. MIRAN ZWITTER:

Ustava za deželo Koroško in koroški Slovenci

deželni zbor (Deželnozbornski volilni red 1974, LGBL 191/1974) v obsegu 87 obširnih paragrafov ter na predlog istega odbora z dne 5. julija 1974 deželni ustavnemu zakonu istega dne, s katerim daje deželi Koroški novo ustavo (Deželna ustava za deželo Koroško, LGBL 190/1974) v 63 členih.

Novi ustavnemu zakon je po svoji legistični tehniki, svojem preciznejšem besedilu in jasnejši razčlenitvi tvarine brez dvoma napredek. Med omembe vrednimi novostmi naj bodo našteje:

- naglašanje samouprave občin (člen 3);
- nov ključ za volitve v deželni zbor (členi 15, 16 in 26);

- ureditev poslovnega reda deželnega zbora s posebnim deželnim zakonom in enaka pravica glasovanja za vse poslance (člen 27);

- možnost vložitve predloga zakona na deželni zbor po 15.000 volilnih upravičencih, ljudska zahteva — Volksbegehren (člen 30);

- možnost ljudskega glasovanja o sklenjenih zakonih deželnega zbora, če takšno sklene deželni zbor (člen 32);

- možnost povpraševanja ljudstva na zahtevo najmanj 15.000 volilnih upravičencev v zadevah samostojne deželne uprave za vso deželo, predele dežele ali vsaj za območje ene občine (člen 37);

- nov ključ za razdelitev referatov v deželni vladi (člen 38);

- širše kontrolne pravice deželnega zbora, predvsem za deželni proračun, s pravico poslancev, da stavijo članom deželne vlade vprašanja (členi 53—58);

- ustanovitev posebnega deželnega „kontrolnega urada“, podobnega zveznemu „računskemu uradu“.

Koroški Slovenci v novi ustavi nismo omenjeni niti z eno samo besedo. Kajti člen 4 se glasi: „Nemški jezik je jezik zakonodaje in — brez oškodovanja manjšini po

cu se je osramotil s soglasnim sprejetjem temeljnega zakona dežele, ker v skuhanu juhi ni našel več druge besede kakor samo skrajno skromni „da“!

2. Niti k zgodovinskim pripombam nekaterih poslancev ni možno zadržati smeha: ko je poslanec Mayrhofer (ÖVP) kot prvi zgodovinar odkril letnico 976, v katerem letu naj bi dobila Koroška samostojnega vladarja, in je tega nato deželni glavar Wagner prepoznal kot „šestega germanskega plemenskega poglavarja“ ali ko so slavno avstrijsko cesarico Marijo Terezijo stavili v revolucionarno leto 1848.

3. Iz demokracijske vsebine nekaj demokracijskih cvetk:

a) člen 3 septembra 1974 objavlja občanom samoupravo občin ter glasovanje prizadetih pred vsakim razpustom občine, kar zveni kot posmeh vsem nešterim občanom, katerih občine so nekaj mesecev prej birokrati deželne vlade z nekaj črtami izbrisali kot samoupravne enote;

b) novi ključ volitev v deželni zboru že vnaprej zagotavlja „najmočnejšim trem strankam“ v deželni zboru prednost pri barantanju za predsedniška mesta in mesta v odborih;

c) odločilno obravnavanje predlogov tišči nova ustava in odbore, katerih seje pa niso javne, če jih izrecno za javne ne proglasijo;

č) osnova novega ključa za dodelitev mest v deželni vladi niso več mandati, marveč število doseženih glasov posameznih strank; s tem si je izbarantala FPÖ boljše izhodišče za ponovni sedež v vladi, ki bi ji po rezultatih zadnjih volitev že pripadal; tudi za določitev prvega in drugega namestnika deželnega glavarja si je zagotovila FPÖ enakopravno soodločanje pod naslovom možnosti dogovora „treh najmočnejših strank“;

d) izrecno prepoveduje določilo člena 28 tu-

Naši nagrajeni ugankarji

Tudi tokrat smo prejeli razveseljivo število rešitev obeh nagradnih križank, objavljenih v številki za božične in novoletne praznike. Veselilo nas je tudi to, da naši ugankarji očitno niso imeli večjih težav, saj je pretežna večina poslatih rešitev pravilna. S tem pa se je seveda povečalo število „kandidatov“ za razpisane nagrade, ki smo jih spet z žrebanjem razdelili med tiste, ki so nam pravočasno poslali pravilne rešitve.

Pet nagrad (lepe slovenske knjige) za križanko za odrasle je žreb razdelil takole:

- Vavti Štefan, Železna Kapla;
Roblek Ana, Sele-Zgornji Kot;
Golavčnik Jože, Zagorje pri Dobri vasi;
dr. Ingomar Heyer, Elisabethen-Glasenbach;
Travnik Marija, Remšnik.

Tri nagrade za otroško križanko (prav tako dela iz slovenske književnosti) pa prejmejo:

- Brunnik Vida, Obirsko;
Einspieler Marko, Podravlje;
Wieser Magdalena, Čahorče pri Kotlari vasi.

Nagrajence, ki jim čestitamo k uspehu (tako pri reševanju ugank kot tudi pri žrebanju nagrad), prosimo, da po nagrade pridejo v uredništvo; zvestemu bralcu našega lista na Solnograškem pa bomo nagrado poslali po pošti.

Tako, to bi bilo za danes. Zdaj pa le še pravilni rešitvi, kakor je to stara navada.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. Koroška; 6a. opera; 9. ekspres; 15. or; 16. liana; 17. oltar; 18. tlj; 20. menza; 23. Oslo; 25. tiger; 27. vrana; 30. spev; 31. Aden; 32. Iva; 34. sila; 35. ab; 37. tu; 39. ujede; 40. st; 41. on; 42. noj; 44. pi; 46. ale; 47. le; 49. ski; 50. Er; 51. koc; 53. rt; 54. re; 55. ole; 56. oj; 58. žena; 60. akt; 61. pola; 64. pobalini; 67. poledica; 70. novo; 71. os; 72. revir; 73. ja; 74. cena; 76. Ida; 77. hvala; 79. Irena; 82. ttt; 83. to; 84. noč; 85. ovacija; 88. dno; 89. ee; 90. BB (Brigitte Bardot); 91. tat; 92. Al; 93. Ra; 94. let; 95. in; 96. pa; 97. len; 98. odprava; 101. rok; 103. av; 105. zel; 106. tri; 107. Ana; 109. nem; 111. trak; 112. Omo; 113. oje; 114. tam; 115. slak.

Navpično: 1. Korotanec; 2. or; 3. ol; 4. šir; 5. KA (Kokot Andrej); 6. Andi; 7. prerija; 8. razvade; 9. elan; 10. kt; 11. sat; 12. pr; 13. et; 14. Slovenija; 19. tla; 20. me; 21. ar; 22. APA (Austria-Press-Agentur); 24. oda; 25. TNT; 26. gl; 28. at; 29. Ast; 30. sla; 33. Velikovec; 36. bor; 38. up; 40. se; 41. oko; 43. roža; 45. Iran; 47. lepo; 48. glad; 52. Celovčan; 55. oleander; 57. sova; 59. Nisa; 62. olje; 63. oacet; 64. podoba; 65. bo; 66. Iravadi; 67. prijava; 68. IC (Ivan Cankar); 69. antena; 70. nit; 75. Ate; 77. hotel; 78. LO; 80. Ra; 81. Anton; 86. Alp; 87. IRA; 96. prt; 97. lek; 98. oro; 99. roj; 100. Ant; 102. kes; 104. vek; 105. za; 106. tm; 108. aa; 110. ml.

Križanka za otroke

Vodoravno: 1. dvig; 4. atom; 8. ran; 10. ski; 11. as; 12. sin; 14. or; 15. volck; 17. ata; 19. sen; 21. per; 22. dno; 24. dan; 26. lutka; 29. mu; 30a. pek; 31. tt; 32. era; 34. sla; 35. nart; 36. star.

Navpično: 1. Drava; 2. vas; 3. in; 5. TS; 6. oko; 7. Miran; 9. Silvester; 12. so; 13. ne; 15. VA; 16. KS; 18. trn; 20. ena; 22. Domen; 23. ol; 24. da; 25. notar; 27. up; 28. KK; 30. ura; 31. tla; 33. ar; 34. st.

goslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 21. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.30 Pojo mali vokalni ansambli — 10.15 Promenadni koncert — 11.15 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 Na poti s kitaro — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtijak“ — 17.20 Zvenača imena — 18.05 V terek nasvidenje! — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansambliom Milana Ferleza in Bojana Adamiča — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.30 Zvočne koskade — 22.20 Concerto grosso našega stoletja — 23.15 Poppevke se vrstijo.

SREDA, 22. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Glasba nam pripoveduje — 11.15 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo naši operni pevci — 14.30 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Loto-vrtijak“ — 16.45 Zvoki in barve orkestra švicarskega radija — 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana — 19.40 Z ansambliom Mojmir Sepeta — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.20 S festivalov jazza — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 23. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.30 Iz glasbenih šol — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Zbor RTV Zagreb poje skladbe jugoslovanskih skladateljev — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtijak“ — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.40 Z ansambliom Francija Puharja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napovov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Večer škotskih in drugih narodnih pesmi — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 24. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.30 Jugoslovanska narodna glasba — 10.15 doma in na poti — 12.40 Popevke brez besed — Uganite, pa vam zaigramo po želji — 11.15 Z nami 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.35 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtijak“ — 16.50 Človek in zdravje — 17.20 Iz koncertov in simfonij — 18.15 Zvočni signali — 19.40 Z ansambliom Fantje treh dolin — 20.00 Stop-pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

AVSTRILIJA 1

Sobota, 18. 1.: 11.55 Smuk za moške — 15.30 Koncertna ura — 15.55 Oddaja z miško — 17.20 Calimero — 17.25 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja s Heinz Conradom — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Trije rivali.

NEDELJA, 19. 1.: 10.25 Slalom za moške — 16.30 Palmela kmečka hči — 17.00 George — 17.25 Svet znamenje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Veselje z glasbo — 18.30 Prizma — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Mesto dejanja — 21.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 20. 1.: 18.00 Doživeli in slišali smo — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Kamera — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Šiloh — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 21. 1.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.05 Bajazzo — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 22. 1.: 10.00 Šolske oddaje — 11.00 Trije rivali — 12.40 Telešport — 16.30 Tat — 17.10 Kdo roko deli z nami — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Horizonti — 21.05 Hazard in pečenje rac — 21.50 Čas v sliki.

ČETRTEK, 23. 1.: 10.00 Šolske oddaje — 18.00 Ruščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Obupani ljudje — 21.45 Čas v sliki.

PETEK, 24. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Klub seniorjev — 12.25 Smuk za ženske — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Družina Kremenčikovih — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ločena žena — 21.20 Politična dokumentacija — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Robin Hood.

AVSTRILIJA 2

Sobota, 18. 1.: 17.00 Robinson Crusoe — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kraj Edipus — 21.30 Galerija — 22.00 Čas v sliki.

NEDELJA, 19. 1.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Panorama — 19.30 Čas v sliki — 19.35 Novo v kulturi — 20.10 Okolica — 20.15 Čarobna čarovnja — 21.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 20. 1.: 18.30 Bolne slike — 18.45 Misli ti — učiti — pozabiti — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Zdravje v lastni roki — 21.15 Orfej in Evra — 21.50 Telereprize.

TOREK, 21. 1.: 18.30 Nova matematika — 19.00 Človek in stroj — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Vagabund — 22.00 Telereprize.

SREDA, 22. 1.: 18.30 Nova matematika — 19.00 Novo o varstvu rastlin — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Zabavna oddaja — 21.05 Šef — 21.50 Telereprize.

ČETRTEK, 23. 1.: 18.30 Spojine halogenov — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Dali, dali — 21.45 Telereprize.

PETEK, 24. 1.: 18.30 Halogeni — 19.00 Pred vesošnjim potopom — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Nemi filmi o ameriški vojni za neodvisnost — 22.10 Smuk za ženske — 22.30 Telereprize.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje društva na

IZLET KRIŽEM KRAŽEM PO GURAH

Zbirališče v nedeljo 19. januarja 1975 ob 9.30 uri v gostilni pri Miklavžu v Bilčovsu.

Ker je ugodno zimsko vreme, hočemo izrabiti to priložnost, da se seznanimo z zanimivostmi sončnih Gur, od koder bomo uživali čudovit razgled v Rož in bližnje s snegom pokrite Karavanke.

Vodstvo izleta bodo imeli domačini. Ne pozabite vzeti s seboj fotoaparata in daljnogledov, ker jih bomo lahko zelo koristno uporabljali.

Odbor

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 2. februarja 1975 ob 14.00 uri pri Cingelcu na Trati.

Nastopa pevski zbor GRAŠKIH ŠTUDENTOV pod vodstvom Alesha Schusterja ter INSTRUMENTALNI TRIO družine Verdel iz Borovelj.

Ljubitelji lepega petja in narodnih melodij prisrčno vabljeni!

Odbor

Katoliška prosveta vljudno vabi na predavanje s skioptičnimi slikami

KOROŠKA — ŽIVLJENJE IN NAVADE v nedeljo 19. januarja 1975 ob 14. uri v Št. Ilju v farni dvorani. Predavatelj Vinko Zaletel.

Prisrčno vabljeni!

Kat. dom prosvete Sodalitas, 9121 Tinje/Tainach

ZADNI ROK ZA PRIJAVE

- do 20. januarja 1975, dopoldne za POTOVANJE V EGIPOT ob sobote 8. februarja 1975 do nedelje, 16. februarja 1975. Cena: šil. 6.500.—
- ROMANJE V SVETO DEŽELO od torika 11. februarja 1975 do torika 18. feb. 1975. Cena: šil.7.500.—

Vse nadaljnje informacije dobite v Domu v Tinjah ali na Dušnopastirskem uradu.

Pevsko društvo Sele vabi na

KONCERT ROŽANSKIH PESMI

ki bo v nedeljo 19. 1. 1975 ob 14. uri v farni dvorani v Selah.

Pesmi bo predvajal mešani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milšavljeviča.

Prisrčno vabljeni!

JUGOSLAVIJA

Sobota, 18. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 11.55 Smuk za moške — 16.25 Košarka — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 Pellerinova hči — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranje politični komentar — 20.00 Gledališče v hiši — 20.30 Propagandna oddaja — 20.40 Frontno gledališče — Smeš v partizanih — 21.25 Barvna propagandna oddaja — 21.30 Sedma tančica — 23.00 Dnevnik.

NEDELJA, 19. 1.: 9.35 Poročila — 9.40 Svet v vojni — 10.30 Otroška matineja — 11.55 Veselolalca za ženske — 12.55 Mozaik — 13.00 Kmetijska oddaja — 13.45 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.50 Poročila — 17.55 Robinson Crusoe — 19.25 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Odpisani — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Peru — Na strehi sveta — 21.25 Športni pregled — 22.00 Dnevnik — 22.20 Smučarska tekmovanja na Jahorini.

Največja izbira motornih žag, nadomestnih delov, servis za vse fabrikate pri podjetju

Spindelböck

Eisenkappler StraÙe 14 9141 Eberndorf/Dobrla vas, telefon (0 42 56) 548

Strokovna trgovina in specialna delavnica

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 18. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 8.10 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.15 Zeleni magacin — 13.30 Lepi glasovi — priljubljene melodije — 14.00 Voščila — 15.30 Ljudske viže — 16.00 Servis — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.30 Kulturni obzornik — 19.50 Glasba in reklama — 20.10 Koncert po željah — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 19. 1.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veselo nedeljsko jutro — 9.45 Zabavna glasba — 10.30 Radijska pravljica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Ogladalo gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Igra — 17.05 Veselite se življenja — 18.15 Ljudske viže — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Veselo zaigrano — 20.10 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 20. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zadovoljen z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zvonečo glasbo — 16.00 Čudežna dežela glasbe — 16.45 Paleti hrošč — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.07 Melodije za vsaki letnik — 19.45 Mali zabavni orkester studia Nižje Avstrije — 21.01 Radijska igra — 21.10 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec za udarcom — 22.10 Šport.

TOREK, 21. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zadovoljen z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Na abisku pri koroških zbrih — 16.00 Za potrošnike — 16.45 Paleti hrošč — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 19.30 Za prijatelja planin — 20.10 Solnograška srečanja — 21.30 Iz aktov policijskega komisarja dr. Mayerja.

ČETRTEK, 23. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Koroške šege in navade — 16.00 Radio mavrica — 16.45 Paleti hrošč — 17.10 Zveneči operetni vodič — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 20.10 Lovska oddaja — 22.10 Šport.

PETEK, 24. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolske oddaje — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele — za deželo — 14.30 Pridite in pojte — 14.45 Koroški avtorji: Ger-

hard Ellert — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Dunaj, melodija mesta — 20.10 Iz operet in musiklov — 21.00 Skladatelj lahke glasbe — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 18. 1.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 19. 1.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 20. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas.

TOREK, 21. 1.: 9.30 Domača zabavna glasba — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 22. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Popevke — Iz koroške literarne delavnice: V. Polanšek — „Zaostanjanje“.

ČETRTEK, 23. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magacin.

PETEK, 24. 1.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače.

LJUBLJANA

SOBOTA, 18. 1.: 6.30 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 10.15 Sedem dni po radiju — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtijak“ — 16.45 Listi iz albuma lahke glasbe — 17.20 Gremo v kino — 18.20 Dobimo se ob isti uri — 19.30 Zabavna glasba — 19.40 Z ansambliom Weekend — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi ledeni.

NEDELJA, 19. 1.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Karavana melodij — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.05 Nedeljsko popoldne — 18.03 Radijska igra — 18.37 Lepe melodije — 19.30 Zabavna glasba — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Sereadni večer — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 20. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Izberite pesmico — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 10.15 Za vsakogar nekaj — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtijak“ — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.20 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansambliom Franca Miheliča — 20.00 Če bi glasbus zaigral — 20.30 Operni koncert — 22.20 Popevke iz ju-